

เรื่อง มะขวิด

รายละเอียด

มะขวิด ภาษาอังกฤษ Limonia, Curd fruit, Elephant apple, Gelingga, kavath, Monkey fruit, Wood apple

มะขวิด ชื่อวิทยาศาสตร์ Feronia limonia (L.) Swingle (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ Limonia pinnatifolia Houtt.) ส่วนอีกชื่อมูลระบุว่า เป็นชนิด Limonia acidissima Groff (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ Schinus limonia L.) จัดอยู่ในวงศ์ส้ม (RUTACEAE) และอยู่ในวงศ์ย่อย AURANTIOIDEAE

สมุนไพรมะขวิด มีชื่อท้องถิ่นอื่นๆ ว่า มะยม (ภาคอีสาน), มะปัด (ภาคเหนือ) เป็นต้น

ลักษณะของมะขวิด

- ต้นมะขวิด มีแหล่งกำเนิดในประเทศอินเดีย พม่า ศรีลังกา และอินโดจีน ปลูกทั่วไปในบริเวณหมู่บ้านและ

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สวน แล้วแพร่กระจายไปตามธรรมชาติ ในประเทศมาเลเซียและเกาะชวากับเกาะบาหลี อินโดนีเซีย และมีการนำไปปลูกในแคลิฟอร์เนียและฟลอริดาเพื่อใช้ในการศึกษา โดยจัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ มีความสูงของต้นประมาณ 15-25 เซนติเมตร เป็นไม้ผลัดใบแต่ผลิใบไว รูปทรงของต้นสวยงาม ลักษณะเป็นทรงเรียวยอดพุ่มกลม เปลือกลำต้นภายนอกมีสีเทา ส่วนภายในมีสีขาว เป็นต้นไม้ที่มีความทนต่อสภาพดินและภูมิอากาศต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ชอบขึ้นในเขตมรสุมหรือในเขตร้อนที่มีอากาศแห้งแล้งเป็นบางช่วง

- **ใบมะขวิด** ใบออกเป็นช่อแบบข้อต่อเรียงสลับหรือติดกันเป็นกระจุกในบริเวณปุ่มตามกิ่งต่าง ๆ ช่อใบยาวประมาณ 8-15 เซนติเมตร ในแต่ละช่อจะมี 1-4 ปล้อง หลังใบมีสีเขียวเข้มเป็นมัน เนื้อใบค่อนข้างหนาเกลี้ยง ส่วนท้องใบจะมีสีจางกว่า เมื่อเอาใบมาส่องผ่านแสงจะเห็นเป็นต่อมน้ำมันอยู่ทั่วไป ลักษณะเป็นรูปรี ๆ ใส ๆ มากมาย ส่วนขอบใบเรียบ ก้านใบย่อยจะสั้นมาก แต่ก้านช่อใบจะยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร
- **ดอกมะขวิด** ออกดอกรวมกันเป็นช่อสั้น ๆ ดอกมีขนาดเล็กสีขาวอมสีแดงคล้ำๆ ในแต่ละช่อดอกจะมีทั้งดอกเพศผู้และดอกรวมเพศ
- **ผลมะขวิด** หรือ **ลูกมะขวิด** ผลมีลักษณะกลมตัว เป็นผลแห้ง เปลือกภายนอกแข็งเป็นกะลา มีสีเทาอมขาวหรือผิวเป็นขุยสีขาวปนสีชมพู ผลมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 8-10 เซนติเมตร มีเนื้อมาก เนื้อในผลอ่อนนิ่ม เมื่อผลสุกแล้วเนื้อเยื่อจะเป็นสีดำ สามารถใช้รับประทานได้ โดยให้รสหวานอมเปรี้ยว มีกลิ่นหอม มียางเหนียว ส่วนในผลมีเมล็ดจำนวนมาก มีเมือกหุ้มเมล็ด เมล็ดมีขนาดยาวประมาณ 0.5-0.6 เซนติเมตร เปลือกหนาและมีขน สามารถนำมาเคี้ยวรับประทานได้เช่นกัน

สรรพคุณของมะขวิด

1. ผลใช้เป็นยาบำรุงทำให้สดชื่น (ผล)
2. ผลดิบนำมาหั่นให้บางแล้วตากให้แห้ง ใช้ชงกับน้ำกินเป็นยาบำรุงธาตุในร่างกาย (ผล)
3. ยางมะขวิดช่วยเจริญธาตุไฟในร่างกาย (ยาง)
4. ช่วยรักษาโรคเลือดออกตามไรฟันหรือโรคโลหิตจาง¹¹ ด้วยการนำผลดิบมาหั่นให้บางแล้วตากให้แห้งนำมาใช้ชงกับน้ำกิน (ผล)
5. ช่วยทำให้เจริญอาหาร (ผล)
6. ช่วยแก้ท้อง (ราก, เปลือก, ดอก)
7. ช่วยแก้อาการท้องร่วง (ใบ) ยางจากลำต้นมีสีจ้ำพวกแทนนิน ใช้เป็นยารักษาโรคท้องร่วงได้เช่นกัน (ยางจากลำต้น)

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

8. ช่วยแก้อาการท้องเสีย (ใบ) ช่วยบำบัดโรคท้องเสีย (ผล, ยาง)
9. ช่วยรักษาโรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร (ผล)
10. ใบช่วยขับลมในกระเพาะ (ใบ)
11. ช่วยแก้ตัวพยาธิ (ราก, เปลือก, ใบ, ดอก, ผล)^[1]
12. ช่วยแก้อาการตกโลหิต (ราก, เปลือก, ใบ, ดอก) ช่วยห้ามโลหิตระดูของสตรี (ใบ)
13. ช่วยแก้ฝีเปื่อยพัง (ราก, เปลือก, ใบ, ดอก, ผล)
14. ใบมะขวิดใช้เป็นยาฝาดสมาน (ใบ) ช่วยสมานบาดแผล (ยาง)
15. ยางจากลำต้นมะขวิดสามารถนำมาใช้ห้ามเลือดได้ (ยางจากลำต้น)
16. ช่วยแก้บวม (ราก, เปลือก, ดอก, ผล)
17. ใบนำมาตำใช้พอกหรือทาแก้อาการฟกบวม ปวดบวม ช่วยรักษาฝี และโรคผิวหนังบางชนิดได้ (ใบ)
18. สารสกัดจากใบสามารถช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อฮิวาตกโรคในหลอดทดลองได้ (ใบ)

ประโยชน์ของมะขวิด

1. ต้นมะขวิดใช้ปลูกเพื่อปรับภูมิทัศน์เพื่อความสวยงาม เหมาะสำหรับปลูกในส่วนสาธารณะ เนื่องจากเป็นต้นไม้ที่มีทรงพุ่มสวยงาม เจริญเติบโตได้เร็วและแข็งแรง
2. ผลมะขวิดใช้รับประทานสด และยังสามารถนำไปทำเป็นน้ำผลไม้และแยมได้
3. ผลใช้เป็นอาหารของนกได้
4. เมล็ดสามารถนำมาเคี้ยวรับประทานได้ รสอร่อยใช้ได้
5. ยางของผลมะขวิดมีความเหนียว สามารถนำมาใช้ทำเป็นกาวเพื่อใช้ติดหรือเชื่อมต่อสิ่งของต่าง ๆ ได้
6. เนื้อไม้ของต้นมะขวิดเป็นเนื้อไม้แข็ง สามารถนำมาใช้ในงานช่างได้

คำสำคัญ : มะขวิด

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-07-10

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1691&code_db=610010&code_type=01